Пралетарыі ўсіх краін, єднайцеся!

Камуністычная Партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і Мінскага Абкома КП(б)Б

№ 180 (6759) | 6 жніўня 1940 г., аўторак | ЦАНА 10 КАП.

Всесоюзная библиотека

Учора Вярхоўны Совет СССР раздзельным галасаваннем па Палатах аднагалосна пастанавіў задаволіць просьбу Сейма Латвіі і прыняць Латвійскую Совецкую Соцыялістычную Рэспубліку ў Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

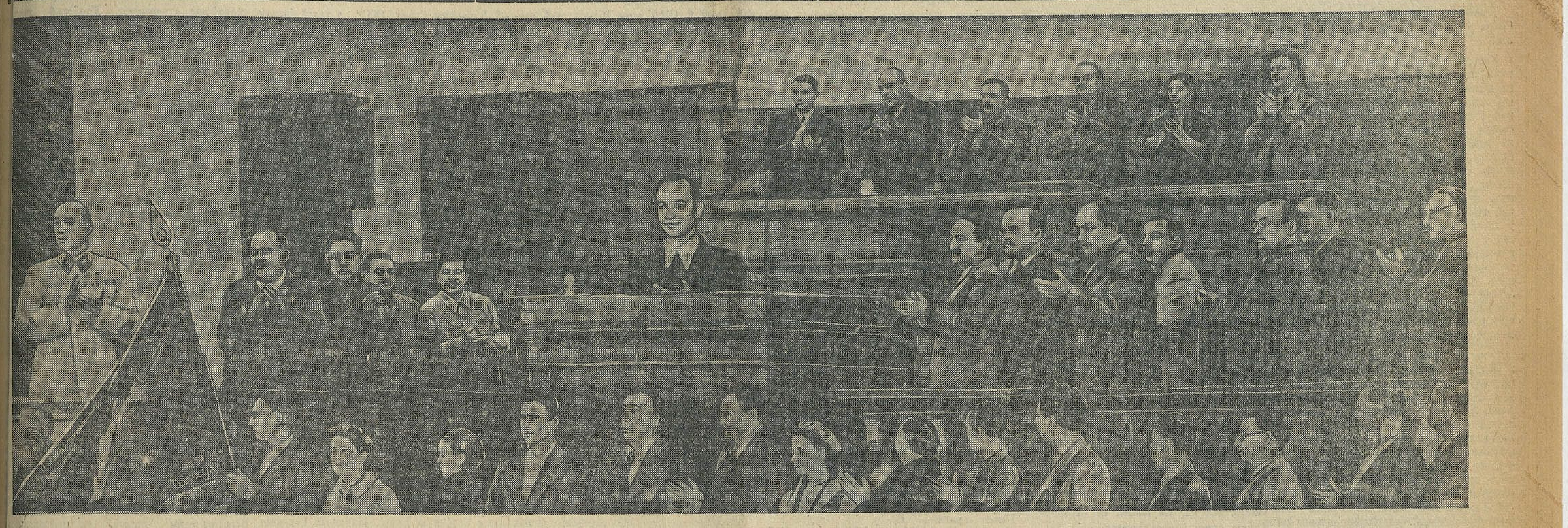

Сёмая Сесія Вярхоўнага Совета СССР. Пасяджэнне 3 жніўня 1940 года. Заява Поўнамоцнай Камісіі сейма Літоўскай Рэспублікі. На трыбуне — выконваючы абавязкі прэзідэнта, прэм'ер-міністр Літоўскай Рэспублікі тав. Ю. Палецкіс. Фото Ф. Кіслова (фота-хроніка ТАСС).

Патуранне прагульшчыкам — злачынства супроць дзяржавы

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 чэрвеня, якім забаронена самавольнае пакіданне рабочымі і служачымі прадпрыемстваў і ўстаноў, агараджае інтарэсы народа ад летуноў і прагульшчыкаў. Той, хто не [illegible] чэсна працаваць, хто наносіць страту сацыялістычнай вытворчасці, той перашкаджае далейшаму ўмацаванню гаспадаркі і абароназдольнасці нашай магутнай краіны. Ён павінен строга адказаць перад дзяржавай па закону.

Указ дае ў рукі гаспадарчых кіраўнікоў моцную зброю барацьбы з дэзарганізатарамі вытворчасці, магутны сродак устанаўлення большэвіцкай дысцыпліны на прадпрыемстве і ва ўстанове. Дакладнае выкананне Ўказа павінна прывесці да павелічэння выпуску прадукцыі, да росту прадукцыйнасці працы. Жалезная дысцыпліна зусім неабходна для выканання і перавыканання гаспадарчых планаў, для рашучага паляпшэння якасці прадукцыі і сур'ёзнага зніжэння сабекошту. Ленін гаварыў: «Трэба пастаўіць працоўную дысцыпліну на самай высокай ступені напружанасці, і тады мы будзем непераможны». Патрабуюць, каб дэзарганізатары і парушальнікі дысцыпліны не карысталіся патураннем і падпалі пад суровае пакаранне.

Закон устанаўлівае, што асобы, самавольна пакінуўшыя дзяржаўныя, кааператыўныя і грамадскія прадпрыемствы або ўстановы, а таксама зрабіўшыя прагул, падлягаюць суду. Дырэктары прадпрыемстваў і начальнікі ўстаноў за ўхіленне ад аддання пад суд асоб, вінаватых у самавольным пакіданні прадпрыемства і ўстановы, і асоб, вінаватых у прагулах без уважлівых прычын, прыцягваюцца да судовай адказнасці. Дакладнае выкананне закона павінна прывесці да спынення лятунства, да выкаранення прагулаў.

І калі да гэтага часу яшчэ нямала фактаў самавольнага пакідання работы і прагулаў, то гэта перш за ўсё рэзультат незадавальняючага выканання Ўказа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР гаспадарнікамі, адсутнічання належнага кантролю за выкананнем Указа з боку партыйных арганізацый. Многія гаспадарчыя, партыйныя, прафсаюзныя, комсамольскія і савецкія работнікі гатовы ўцешыць сябе тым, што ў апошні час лік прагулаў значна скарачаецца. Наш закон патрабуе не скарачэння, а ліквідацыі прагулаў. Тым, што ў летуноў і прагульшчыкаў знаходзяцца ўсякага роду абаронцы, аб'ясняецца ўсё яшчэ значная колькасць прагулаў.

Злачынства робяць тыя дырэктары прадпрыемстваў і начальнікі ўстаноў, якія ўкрываюць ад суда дэзарганізатараў вытворчасці. Злачынства перад краінай, перад народам зрабіў дырэктар Горкаўскага хлебазавода № 5 Еўстыфееў, які скрыў 35 прагульшчыкаў і ўхіліўся ад перадачы матэрыялаў аб іх у пракуратуру. Злачынства зрабіў прараб Пракоп'еўскай будаўнічай канторы Чорнагуб, які ўкрываў ад суда прагульшчыка Жука. Злачынства зрабіў загадчык гаражом Маскоўскага глісернага завода Панізоўцаў, які патураў прагульшчыку Петухову. Кіраўнікі прадпрыемстваў і начальнікі ўстаноў, нарушаючыя закон, адраджаюць на прадпрыемствах атмасферу беспакаранасці для летуноў і прагульшчыкаў. Яны прабуюць аслабіць сілу закона, прытупіць яго астрыё. Такія кіраўнікі недастойны высокага звання совецкіх камандзіраў вытворчасці. Яны не апраўдваюць давер'я, якое аказана ім народам, і заслугоўваюць пакарання па ўсёй строгасці закона.

Сярод кіраўнікоў прадпрыемстваў і начальнікаў устаноў знаходзяцца гнілыя лібералы, якія прабуюць выгарадзіць прагульшчыкаў ад адказнасці і змякчыць іх віну перад дзяржавай. Некаторыя гаспадарнікі, партыйныя і прафсаюзныя работнікі не саромяцца нават адрасаваць у суд хвалебныя паперкі па адрасу дэзарганізатараў працы. Іншы гаспадарнік адной рукой, нібы мімаволі, перадае справу аб прагульшчыку ў суд, а другой стараецца аслабаніць яго ад лавы падсудных. Злосны лятун, слесар аўтабазы Маскоўскага завода «Водапрыбор» Ламакін, які на працягу дзесяці месяцаў 4 разы звальняўся за прагул, 19 ліпеня самавольна пакінуў работу. Начальнік аўтабазы Петраш аддаў Ламакіна суду. Але тут-жа, разам з начальнікам майстэрань Ефімавым і старшынёй цэхкома Забалуевым, даў характарыстыку Ламакіну, як добрасумленнаму работніку вытворчасці. Салодзенькія характарыстыкі ліберальствуючых кіраўнікоў не могуць і не павінны агарадзіць дэзарганізатараў вытворчасці ад адказнасці перад законам. Яны павінны паслужыць толькі сведчаннем супраціўлення такога кіраўніка мерапрыемствам урада і пацягнуць за сабой для аўтараў падобных характарыстак заслужанае імі пакаранне.

Каб замаскіраваць патуранне прагульшчыкам, іншыя гаспадарнікі не спыняюцца і перад ашуканствам дзяржавы і ідуць нават на легалізацыю прагулаў. На Маскоўскім заводзе шліфавальных станкоў дзесяткі людзей робяць прагулы з дазволу начальнікаў цэхаў і аддзелаў. На гэтым-жа заводзе дырэктар Гушчын дазваляе пакіданне прадпрыемства людзям без усякіх уважлівых прычын, наперакор закону і ўразрэз з законам. Ці дзіўна пасля гэтага, што завод не выконвае плана і не дае краіне патрэбнай колькасці станкоў?

Чэснасць перад дзяржавай — пярвейшая якасць большэвіцкага кіраўніка. Чэснасць дырэктара прадпрыемства і начальніка ўстановы правяраецца не па яго словах, а па яго справах. Трэба выкрываць патуральнікаў прагульшчыкаў, як людзей нячэсных, як ашуканцаў дзяржавы і аддаваць іх суду, як нарушальнікаў закона.

Некаторыя летуны і прагульшчыкі прыдумваюць усялякія лазейкі для таго, каб абыйсці закон. Адны ўхітраюцца запасацца очкаўціпрацельскімі спраўкамі з паліклінік, другія лодырнічаюць, гультайнічаюць у час работы. Большэвіцкія кіраўнікі павінны ўмець ускрываць лазейкі дэзарганізатараў працы, заклікаць іх да адказу, поўнасцю скарыстоўваючы свае правы адзінаначальнікаў і поўнаўладных камандзіраў вытворчасці. Той, хто хавае лодыра і гультая, той сам разлагае дысцыпліну на вытворчасці.

Патуранне прагульшчыкам прыводзіць да таго, што ў апошні час на радзе прадпрыемстваў лік прагулаў павялічваецца. Аб адным з такіх прадпрыемстваў — аб шахце № 18 трэста «Щекинуголь» у Падмаскоўным басейне — паведамляе наш тульскі карэспандэнт. На шахце ў апошнія дзесяць дзён лік зарэгістрыраваных прагулаў узрос, а да таго-ж многія прагулы зусім не ўлічваюцца і асобы, нарушаючыя закон, не аддаюцца суду загадчыкам шахтай Гроцэскулам. Прагульшчыкі нават такую прыказку склалі: «Гроцэскул не выдасць, а суд не асудзіць». Дэзарганізатары вытворчасці тут распаясаліся, не выконваюць распараджэнняў і зрываюць здабычу вугалю. Ліпеньскі план здабычы выканан на шахце менш чым на 80 процантаў.

Некаторыя дырэктары прадпрыемстваў і начальнікі ўстаноў маюць магчымасць патураць прагульшчыкам толькі таму, што партыйныя арганізацыі самаўхіліліся ад кіраўніцтва праведзеннем у жыццё Ўказа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР. А гэта кіраўніцтва з'яўляецца галоўнай задачай усіх партыйных арганізацый у адносінах прамысловасці. Кожная партыйная арганізацыя павінна змагацца за ўстанаўленне большэвіцкай дысцыпліны. Па-за яе ўвагай не можа прайсці ні адзін прагул, ні адзін выпадак самавольнага пакідання прадпрыемства і ўстановы. Партыйная арганізацыя не можа не бачыць фактаў патурання прагульшчыкам. Кіраўнікі партыйных і прафсаюзных арганізацый, якія не дабіваюцца чоткага аддання суду дэзарганізатараў вытворчасці, самі апынаюцца ў становішчы іх патуральнікаў.

Што датычыць судовых і следчых органаў, то іх маруднасць у расследаванні і разглядзе спраў аб летунах і прагульшчыках наносіць вялікую шкоду дзяржаве. Органы пракуратуры абавязаны сачыць за тым, каб закон захоўваўся ў дакладнасці. Пакуль-што прыходзіцца ўвесь час падштурхоўваць следчых і судовых работнікаў, каб яны своечасова разглядвалі справы аб прагулах.

Каб пакласці канец нарушэнням працоўнай дысцыпліны, каб стварыць устойлівыя і пастаянныя кадры на прадпрыемствах і ва ўстановах, каб павялічыць выпуск прадукцыі на прадпрыемствах і палепшыць якасць работы ва ўстановах, трэба ўзмацніць барацьбу не толькі з летунамі і прагульшчыкамі, але і з іх патуральнікамі, бо патуранне дэзарганізатарам вытворчасці — галоўная перашкода на шляху барацьбы за жалезную дысцыпліну працы.

(Перадавы артыкул «Праўды» за 5 жніўня).

VII Сесія Вярхоўнага Совета СССР першага склікання

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ
аб сумесным пасяджэнні Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей
5 жніўня 1940 года

Учора, 5 жніўня, у 6 гадзін вечара, у зале пасяджэнняў Вярхоўнага Совета СССР, у Крэмлі, адбылося чацвертае сумеснае пасяджэнне Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей.

Старшынствуе—Старшыня Совета Нацыянальнасцей дэпутат **Н. М. Швернік.**

У парадку дня — заява Поўнамоцнай Камісіі Сейма Латвійскай Рэспублікі.

Пры адкрыцці пасяджэння члены Поўнамоцнай Камісіі Сейма Латвійскай Рэспублікі ўваходзяць у зал і становяцца ля трыбуны. Дэпутаты сустракаюць членаў Камісіі—прадстаўнікоў латвійскага народа працяжнай авацыяй.

Слова для заявы ад Поўнамоцнай Камісіі Сейма Латвійскай Рэспублікі прадастаўляецца выконваючаму абавязкі Прэзідэнта Латвійскай Рэспублікі, міністру — прэзідэнту **А. Кірхенштэйнсу.**

Паяўленне тав. Кірхенштэйнса на трыбуне сустракаецца бурнымі апладысментамі, пераходзячымі ў гарачую авацыю. Яго прамова, сказаная на латышскай мове, неаднаразова перарываецца апладысментамі.

У канцы свайго выступлення тав. Кірхенштэйнс уручае Старшынствуючаму дэкларацыю Сейма Латвійскай Рэспублікі аб уступленні Латвіі ў СССР. У зале зноў працяжная авацыя ў чэсць брацкага народа свабоднай Латвіі.

Прамову тав. Кірхенштэйнса перакладае на рускую мову член Поўнамоцнай Камісіі т. **П. Блаус.**

Па сканчэнні выступлення тав. Кірхенштэйнса члены Поўнамоцнай Камісіі, па запрашэнню Старшынствуючага тав. Шверніка Н. М., займаюць месца сярод дэпутатаў Вярхоўнага Совета СССР.

Вярхоўны Совет СССР пераходзіць да абмеркавання заявы Поўнамоцнай Камісіі Сейма Латвійскай Рэспублікі.

Першым выступіў член Поўнамоцнай Камісіі т. **П. Плесумс.** Яго прамову з латышскай мовы на рускую перакладае член Поўнамоцнай Камісіі т. **Г. Ільін.**

Затым выступілі члены Поўнамоцнай Камісіі: т. **Ева Русіс-Палдыня,** міністр юстыцыі Ю. Паберзс і міністр народнага добрабыту Латвійскай Рэспублікі т. **Ю. Лацыс.** Іх прамовы былі перакладзены на рускую мову тт. **Д. Дзергач, С. Сімановіч** і **І. Кагіс.**

Прамовы прадстаўнікоў латышскага народа неаднаразова перарываліся гарачымі авацыямі ўсяго зала.

Затым выступіў Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Узбекскай ССР дэпутат **Ахунбабаеў Ю.** Па даручэнню ўрада СССР тав. Ахунбабаеў уносіць на зацвярджэнне Вярхоўнага Совета СССР праект закона «Аб прыняцці Латвійскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі ў Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік».

Прамову тав. Ахунбабаева, сказаную на ўзбекскай мове, перакладае тав. **Карымаў Ю.**

Раздзельным галасаваннем па палатах Вярхоўны Совет СССР аднагалосна зацвярджае «Закон аб прыняцці Латвійскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі ў Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік»:

«Заслухаўшы заяву Поўнамоцнай Камісіі Сейма Латвіі, Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік пастанаўляе:

1. Задаволіць просьбу Сейма Латвіі і прыняць Латвійскую Совецкую Соцыялістычную Рэспубліку ў Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік у якасці роўнапраўнай Саюзнай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

2. Правесці ў адпаведнасці з арт. арт. 34 і 35 Канстытуцыі (Асноўнага Закона) СССР выбары дэпутатаў у Вярхоўны Совет СССР ад Саюзнай Латвійскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

3. Даручыць Прэзідыуму Вярхоўнага Совета СССР назначыць дзень выбараў».

Аднагалоснае зацвярджэнне Вярхоўным Советам закона аб прыняцці Латвійскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі ў Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік прысутныя ў зале сустракаюць бурнымі поўнымі захаплення апладысментамі. Усе ўстаюць. У зале доўга грымяць авацыі ў чэсць новай Саюзнай Латвійскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі, у чэсць свабоднага латышскага народа, у чэсць главы Совецкага ўрада — таварыша **Молатава,** у чэсць вялікага правадыра народаў таварыша **Сталіна.**

У 10 гадзін 20 мінут чацвертае сумеснае пасяджэнне Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей закрываецца.

Уся краіна святкавала Дзень чыгуначніка

У Маскоўскім Цэнтральным парку культуры і адпачынку
Выступленне тав. Л. М. КАГАНОВІЧА

Урачыста адзначылі 4 жніўня Усесаюзны Дзень чыгуначнага транспарта рабочыя і служачыя чыгунак Маскоўскага вузла і працоўныя сталіцы. У Цэнтральным парку культуры і адпачынку імені Горкага адбылося вялікае гулянне. На свяце прысутнічала 150 тысяч чыгуначнікаў і членаў іх сямей і 100 тыс. рабочых і служачых маскоўскіх устаноў і прадпрыемстваў, байцоў і камандзіраў Чырвонай Арміі.

Да пяці гадзін вечара 20 тысяч чалавек запоўнілі велізарны амфітэатр Зялёнага тэатра. Тут адбылося ўрачыстае пасяджэнне чыгуначнікаў Маскоўскага вузла, актыва НКШЗ і прадстаўнікоў партыйных, прафсаюзных, совецкіх і грамадскіх арганізацый сталіцы.

Бурнымі, працяжнымі апладысментамі сустракаюць сабраўшыеся народнага камісара шляхоў зносін тав. Л. М. Кагановіча. Разам з ім у прэзідыуме — сакратар МК і МГК ВКП(б) тав. Шчэрбакоў, члены калегіі НКШЗ, начальнікі чыгунак, кіруючыя работнікі наркамата. У першых радах тэатра пачотныя госці — дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР.

Намеснік народнага камісара шляхоў зносін, начальнік палітупраўлення НКШЗ тав. Олонаў адкрывае ўрачыстае пасяджэнне. Грыміць «Інтэрнацыянал». Па прапанове знатнага машыніста краіны, цяпер начальніка Паўночна-Данецкай чыгункі Пятра Крываноса, выбіраецца пачотны прэзідыум.

— Таварыш Сталін...

Пры ўпамінанні дарагога імені 20 тысяч чалавек устаюць, як адзін. Грыміць авацыя. З усіх канцоў велізарнага тэатра нясуцца воклічы прывітання: «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Няхай жыве натхніцель перамог чыгуначнікаў!». З новай сілай успыхваюць апладысменты, калі тав. Крываноc прапануе выбраць у пачотны прэзідыум таварышоў Молатава, Кагановіча, Варашылава, Калініна, Мікаяна, Жданава, Андрэева, Хрушчова, Берыя, Шверніка.

Старшынствуючы прадстаўляе слова для даклада тав. Л. М. Кагановічу. Працяжнымі воплескамі зал сустракае паяўленне на трыбуне таварыша Л. М. Кагановіча.

Таварыш Кагановіч гаворыць, што значэнне Дня чыгуначніка не толькі ў тым, што ў гэты дзень чыгуначнікі былі прыняты ў Крэмлі таварышам Сталіным і кіраўнікамі партыі і ўрада. У гэты дзень таварыш Сталін сваёй прамовай падняў роль і значэнне чыгуначнага транспарта ў нашай дзяржаве на велізарную тэарэтычную і палітычную вышыню.

Сталінскі Дзень чыгуначніка — гэта дзень чэсці чыгуначнікаў, дзень агляду сваіх сіл, поспехаў і недахопаў, якія неабходна ўскрываць пры дапамозе смелай, рашучай самакрытыкі.

Падводзячы вынікі работы за 5 год, прайшоўшых з 30 ліпеня 1935 г., таварыш Кагановіч гаворыць, што чыгуначнікі, перамагаючы труднасці, ускрываючы і знішчаючы свае недахопы, павялічвалі пагрузку і перавозкі разам з ростам усёй нашай народнай гаспадаркі, стараліся і стараюцца добрасумленна і па-большэвіцку выконваць указанні любімага друга чыгуначнікаў — таварыша Сталіна аб тым, што чыгуначны транспарт павінен быць зладжаным, як дакладны гадзіннікавы механізм, канвейерам.

Характарызуючы задачы чыгуначнага транспарта і чыгуначнікаў, тав. Кагановіч гаворыць аб тым, што чыгуначнікі павінны галоўную сваю ўвагу зараз звярнуць на паляпшэнне ўтрымання сродкаў вытворчасці чыгуначнага транспарта, — пуцці, рухомага састава і ў асаблівасці іх рамонту, што павінна быць пастаўлена ў аснову работы; на паляпшэнне становішча гаспадаркі к зіме, выкананне плана пагрузкі не толькі колькасна, але і якасна па родах грузаў, умацаванне на аснове выканання Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР дысцыпліны, ліквідацыі крушэнняў і аварый, у першую чаргу па прычыне нарушэння дысцыпліны і правіл тэхнічнай эксплаатацыі, умацаванне гасразліку і павышэнне рэнтабельнасці чыгунак, павышэнне культуры, арганізаванасці, навуковасці і дысцыплінаванасці ва ўсёй рабоце, умацаванне тэхнічнай узброенасці і рэканструкцыі чыгуначнага транспарта.

Таварыш Кагановіч гаворыць аб велізарных прынцыповых перамогах сталінскай знешняй палітыкі міру, падведзеных на Сесіі Вярхоўнага Совета СССР ў прамове кіраўніка совецкай знешняй палітыкі, старшыні СНК СССР таварыша Молатава.

Гарачымі авацыямі па адрасу брацкіх народаў Літвы, Латвіі, Эстоніі, Бесарабіі і Паўночнай Букавіны сустракае сход словы таварыша Кагановіча аб тым, што разам з гэтымі народамі ў сям'ю совецкіх чыгуначнікаў ўліліся звыш 115 тысяч чыгуначнікаў Літвы, Латвіі і Эстоніі, Бесарабіі і Паўночнай Букавіны, а таксама заходніх абласцей УССР і БССР.

З асобай сілай раздаюцца бурныя і працяжныя авацыі, калі таварыш Кагановіч гаворыць аб таварышу Сталіне, вызваліцелю працоўных, правадыру народаў СССР, геніяльным чалавеку нашай эпохі, аб любві чыгуначнікаў да свайго вялікага друга і настаўніка.

Вечар закончыўся выдатным канцэртам. З выключным уздымам сабраўшыеся паслалі прывітанні таварышам Сталіну, Молатаву і Калініну.

СА СТАЛІНЫМ ДА НОВАГА ЖЫЦЦЯ

КАЎНАС, 5 жніўня. (ТАСС). Увесь друк прысвячае спецыяльныя перадавыя артыкулы рашэнню Сесіі Вярхоўнага Совета СССР аб прыняцці Літоўскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі ў састаў Совецкага Саюза. Газета «Дарбо лієтува» піша: «Збылася заветная мара працоўных Літвы звязаць лёс Літвы навекі з лёсам многанацыянальнага Совецкага Саюза.

Кожны ісцінны літоўскі патрыёт выражае глыбокую ўдзячнасць вялікаму Сталіну.

Любоў і ўдзячнасць Сталіну за тое, што ён заўсёды глыбока спачуваў нястачам літоўскага народа, падтрымліваў нас у барацьбе супроць імперыялістычнай Польшчы, вярнуў сталіцу Вільна. Але трэба паказаць, што мы дастойны вялікай дапамогі, аказанай нам таварышам Сталіным і Чырвонай Арміяй.

Нам трэба ў найкарацейшы тэрмін дагнаць іншыя Совецкія Рэспублікі, садзейнічаць умацаванню нашай агульнай вялікай соцыялістычнай радзімы і яе абароны».

У артыкуле «Са Сталіным да новага жыцця» газета «Цієса» піша: «Мы ўваходзім у шырокі, праўдзівы свет ад Балтыкі да Ціхага акіяна, ад Паўночнага ледавітага акіяна да Паміра, у якім жыве больш 100 народаў, дзякуючы соцыялістычнай рэвалюцыі і геніяльнай палітыцы Леніна і Сталіна знайшоўшых шлях да шчасця, багацця і культуры.

Разам з глыбокай удзячнасцю народ Літвы пасылае таварышу Сталіну запэўненне, што мы ўсімі сіламі будзем працаваць на карысць нашай вялікай радзімы, што Літоўская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка будзе магутным фарпостам соцыялізма, непераможнай крэпасцю Совецкага Саюза на захадзе».

VII СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР ПЕРШАГА СКЛІКАННЯ

Сумеснае пасяджэнне Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей 3 жніўня 1940 года

ЗАЯВА ПОЎНАМОЦНАЙ КАМІСІІ СЕЙМА ЛІТОЎСКАЙ РЭСПУБЛІКІ

Прамова выконваючага абавязкі прэзідэнта Літоўскай Рэспублікі, прэм'ер-міністра тав. Ю. Палецкіса

Прамова сказана на літоўскай мове

Таварышы дэпутаты Вярхоўнага Совета Саюза Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік!

Мне, як старшыні Паўнамоцнай дэлегацыі Літоўскага Народнага сейма, як часова выконваючаму пасаду главы дзяржавы і ўрада Літоўскай Совецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і як радавому байцу за справу працоўнага народа Літвы, выпала вялікае шчасце заявіць Вярхоўнаму Совету Саюза ССР аб тым, што шматгадовыя спадзяванні літоўскага працоўнага народа, цяжкая, упорная барацьба лепшых яго сыноў увянчалася трыумфальнай перамогай. Усіх барацьбітоў натхняла ў гэтай барацьбе адно імя—гэта імя сімвал і сцяг барацьбы рабочага класа, імя правадыра і надзеі працоўных усяго свету, імя правадыра народа вялікага Совецкага Саюза, прадаўжальніка справы Леніна — імя Сталіна. **(Усе дэпутаты ўстаюць і наладжваюць бурную, працяглую авацыю ў чэсць таварыша Сталіна. У зале раздаюцца воклічы «ура»).**

Гэта імя было дарагім талісманам, які ў радавых байцоў рабіў велізанаў. З іменем Сталіна ў сэрцы ішла да сваіх слаўных перамог Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія ў годы грамадзянскай вайны, з іменем Сталіна была разбурана праслаўтая лінія Манергейма, гэта лінія, якая з'яўлялася апошняй надзеяй не толькі фінскай белагвардзейшчыны, гэтага апошняга лакея і прыспешніка імперыялістычнай антысовецкай палітыкі на берагах Балтыйскага мора, але і ўсёй злачыннай і мерзкай белагвардзейшчыны ўсіх балтыйскіх краін. З іменем Сталіна Чырвоная Армія прышла ў Літву для абароны інтарэсаў Совецкага Саюза ад здрадніцкага затавора сметонаўскай банды, накіраванага да зрыву дагавора аб узаемнай дапамозе ад 10 кастрычніка 1939 года; з іменем Сталіна Чырвоная Армія аказала ўнушальнае падтрыманне тым патрабаванням літоўскага народа, якія ён прад'яўляў плутакратычнаму, узурпатарскаму рэжыму. У самыя цяжкія моманты ў жыцці літоўскага народа прыклад Совецкага Саюза натхняў барацьбу літоўскага народа супроць прыгнятальнікаў.

Натхняемая таварышам Сталіным дальнавідная палітыка Совецкага Ўрада, узначальваемага В. М. Молатавым, [illegible]

[illegible]

Літоўскі народ [illegible]

...мі стрэхамі сваіх хацінак захоўвала літоўскую мову, якая здавалася асуджанай на выміранне. Царызм, у асобе вешацеляў Мураўёвых і ім падобных, яшчэ ўзмацніў ганенні супроць літоўскай мовы, а ў выніку літоўскі народ на працягу сарака год—па 1904 год — аставаўся без усякай пісьменнасці, за выключэннем рэдкіх літоўскіх брашур і газет, якія з вялікімі цяжкасцямі, тайна прывозіліся з-за граніцы. Усё гэта наклала цяжкі адбітак на лёс нашага народа. Сцяг барацьбы за свабоду ўзняла перадавая частка літоўскага народа, і гэта барацьба праходзіла пад лозунгам вызвалення Літвы ад іга памешчыкаў, мракабесаў і капіталістычных эксплаататараў, за права Літвы на самавызначэнне свайго лёсу, за федэрацыю свабоднай Літвы са свабоднымі народамі былой царскай Расіі, у 1917 годзе стварыўшымі Рабоча-Сялянскую Совецкую Рэспубліку.

Выражэннем гэтай волі было стварэнне ў снежні 1918 года Совецкай Літвы, а затым у лютым 1919 г. Літоўска-Беларускай Совецкай Рэспублікі, узначальваўшайся стойкім барацьбітом за справу працоўнага народа В. Капсукасам-Міцкевічусам. Але сілы літоўскай рэакцыі, якія аб'ядналіся з меншавікамі,—сацыял-здраднікамі, скарыстоўваючы дапамогу розных імперыялістычных інтэрвентаў, задушылі маладую Совецкую Рэспубліку. Сцяг барацьбы прадаўжала, аднак, несці камуністычная партыя Літвы, не гледзячы на люты тэрор і праследванні.

У гэты перыяд вялікае значэнне набыла ўлада каталіцкага духавенства, галоўнай задачай якога было трымаць літоўскі народ у цісках сярэдневяковага мракабесся, стварыць з Літвы паслухмяную Ватыкану калонію. У час выбараў 1926 года клерыкалізм атрымаў моцны ўдар. Так званыя народнікі і меншавікі ўвайшлі ў саюз з невялікай групай нацыяналістаў (таўцінінкаў) і сваімі галасамі дапамаглі ўвайсці ў сейм трох яе прадстаўнікам з Сметонай на чале. Сметона, скарыстаўшы дапамогу клерыкалаў і апіраючыся на рэакцыйную памешчыцкую і афіцэрскую вярхушку, зрабіў ваенны пераварот, звергнуўшы [illegible]

[illegible] 80 да 150 гектараў, а фактычна пад

выглядам «узорных» гаспадарак былі маёнткі і ў 400—500 гектараў і нават больш. Памешчыкі заўсёды знаходзілі крэдыт і абарону, іх страты скрозь і ўсюды спісваліся дзякуючы асабістай пратэкцыі Сметоны або яго супругі-памешчыцы. У той-жа час дробнае сялянства стагнала пад цяжарам падаткаў і даўгоў, велізарная колькасць сялянскіх двароў была прадана з малатка, а сяляне — уладальнікі гэтых двароў пайшлі па свету. Памешчыкам з вялікай паспешнасцю выплачвалася ўзнагарода за адчужаную зямлю, ім даваўся на зруб лес, а беднае сялянства не магло і сучка атрымаць на свае патрэбы. Цяжка сабе ўявіць, якая вялікая і аднадушная была нянавісць сялянства да рэжыма Сметоны, асабліва пасля цяжкага эканамічнага крызіса, які пакінуў глыбокія, цяжка згладзімыя сляды ў жыцці літоўскай вёскі. Ніколькі не лепш было становішча рабочых, не меўшых палітычных правоў: усе прафсаюзы былі закрыты, а выбары ў палату працы праводзіліся так, што кандыдаты назначаліся ахранкай. Рабочыя гэтыя выбары байкаціравалі, і ў іх удзельнічаў толькі мізэрны процант. У сметонаўскія бальнічныя касы выбірала толькі 3 проц. выбаршчыкаў. Эксплаатацыя была самая наглая, самавольства капіталістаў бязмежнае як у буйных, так і ў дробных прадпрыемствах.

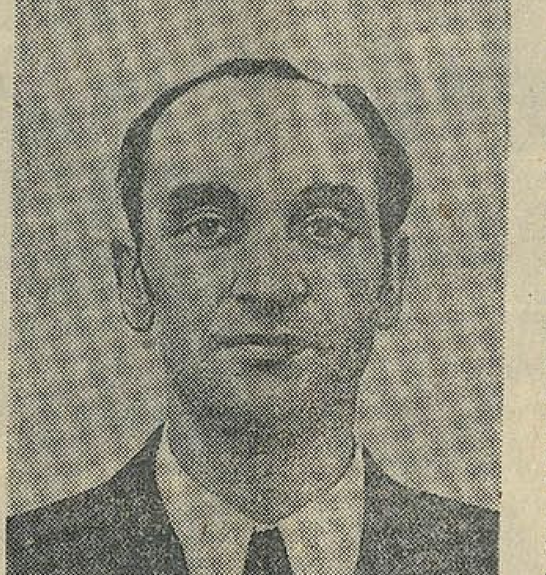

Сметонаўскія «клопаты» аб культуры народа выражаліся ва ўсялякіх перашкодах, якія ўчыняліся працоўным у прыёме іх у школу, а ўсеагульная пачатковая адукацыя была фактычна на паперы, бо не было ні дастатковай колькасці настаўнікаў, ні будынкаў, ні магчымасцей для бяднейшых слаёў насельніцтва пасылаць дзяцей у школу. Большасць школьнікаў, [illegible]

[illegible]

...кай Арміі ў 1919 годзе Вільна стаў сталіцай Совецкай Літвы. У 1920 годзе, пасля разгрому палякаў, Совецкі Саюз перадаў Вільна Літве на аснове мірнага дагавора. У 1939 годзе Совецкі Саюз не толькі перадаў Літве горад Вільна і Віленскую вобласць, але і заключэннем дагавора аб ўзаемадапамозе пазбавіў літоўскі народ ад небяспек новай вайны. На ўсё гэта буржуазная Літва адказвала правакацыямі ў адносінах да Совецкага Саюза, яна да апошняга моманту лічыла за лепшае аставацца моськай міжнароднага імперыялізма, а не ісці па прамой дарозе чэснага супрацоўніцтва, якое прапанаваў урад СССР. Атрымаўшы Вільна, буржуазная Літва прынесла туды замест польскага шавінізма такі-ж літоўскі шавінізм, ад якога з жахам адвярнулася многанацыянальнае насельніцтва Віленшчыны. Буржуазная Літва была турмой для працоўных слаёў нацыянальных меншасцей, і ў той-жа час яе правіцелі дружна зжываліся з памешчыкамі і капіталістамі гэтых нацыянальнасцей.

Аб тым, як ацаніў літоўскі народ усю варожую народу палітыку сметонаўскіх правячых кругоў Літвы, ясна гавораць вынікі выбараў у Літоўскі Народны сейм 14 і 15 ліпеня гэтага года. Ніколі не было такога народнага адзінства, як у час гэтых выбараў. Не гледзячы на праіскі і нашэптванні ворагаў народа, у выбарах прымалі ўдзел 95,51 проц. выбаршчыкаў, з якіх 99,19 проц. галасавала за кандыдатаў «Працоўнага саюза Літвы».

Для параўнання можна заўважыць, што на мінулых выбарах у сметонаўскі сейм фактычна прымала ўдзел толькі каля 38 проц. меўшых права на галасаванне. А гэта права новым выбарным законам было расшырана прадастаўленнем выбарчага [illegible]

[illegible] ...ная дэлегацыя Народнага сейма і з'явілася

ў Вярхоўны Совет СССР з хадайніцтвам аб прыняцці ў Саюз ССР.

Дазвольце мне прачытаць гэту гістарычную пастанову Літоўскага Народнага сейма:

«Літоўскі народ, які бязлітасна прыгнятаўся эксплаататарамі, падвяргаўся грабяжу і насіллю і асуджаўся на галечу і выміранне, устанавіў у Літве новы дзяржаўны лад, лад, пры якім поўнаўладным гаспадаром краіны з'яўляецца сам народ. Лад гэты — совецкі. Літва ператворана ў Совецкую Сацыялістычную Рэспубліку.

Літоўскія рабочыя, працоўная інтэлігенцыя доўгія годы цярпелі ад беспрацоўя, жылі ў цісках галечы, бяспраўя.

Літоўскае сялянства задыхалася ад беззямелля і малазямелля, паколькі большую частку зямлі захапілі памешчыкі і іншыя буйныя зямельныя ўласнікі.

У старой Літве добра жылося толькі эксплаататарам — прадпрымальнікам, фабрыкантам, банкірам, памешчыкам, вышэйшым чыноўнікам, якія ў пагоні за шалёнымі прыбыткамі і даходамі занявольвалі працоўных Літвы. Прадажныя сметонаўскія правіцелі насаджалі ў Літве замежны капітал, які ненасытна грабіў, драпежнымі кіпцюрамі ірваў і катаваў цела літоўскага народа. Усё больш і больш павялічвалася эканамічная і палітычная залежнасць Літвы ад імперыялістычных драпежнікаў, ад замежных капіталістаў і банкіраў.

Цяпер народ з дапамогай магутнай Чырвонай Арміі скінуў ярмо сметонаўскіх прыгнятальнікаў і ўстанавіў у сваёй дзяржаве Совецкую ўладу. Існуючыя Совецкія Сацыялістычныя Рэспублікі з'яўляюцца не адасобленымі, не адарванымі адна ад адной дзяржавамі, а складаюць паміж сабой неразрыўны саюз. Яны ўваходзяць ва ўтвораны на аснове добраахвотнага аб'яднання роўнапраўны Саюз Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Жыццё паказала, што супрацоўніцтва совецкіх рэспублік прывяло іх да нябачанага росквіту, бурнага ўздыму іх эканомікі і культуры. У гістарычна кароткі тэрмін яны ператварыліся ў перадавыя ў палітычных, эканамічных і культурных адносінах рэспублікі. Ніколі асобна ўзятая рэспубліка не магла-б гэтага дасягнуць.

Жыццё паказала, што толькі аб'една- [illegible] Сацыялістычных Рэспублік забяспечыць

сапраўдны суверэнітэт Літоўскай дзяржавы, сапраўдны ўздым прамысловасці і сельскай гаспадаркі, сапраўдны росквіт нацыянальнай культуры, сапраўднае развіццё матэрыяльных і духоўных сіл народа.

Следуючы вяленню народа, скінуўшага стары рэжым — рэжым прыгнечання і бяспраўя, рэжым эксплаатацыі чалавека чалавекам,—Народны сейм пастанаўляе:

Прасіць Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік прыняць Літоўскую Совецкую Сацыялістычную Рэспубліку ў састаў Совецкага Саюза ў якасці Саюзнай Рэспублікі на тых-жа падставах, на якіх уваходзяць у СССР Украінская, Беларуская і іншыя саюзныя рэспублікі.

Няхай жыве Літоўская Совецкая Сацыялістычная Рэспубліка!

Няхай жыве вялікі Саюз Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік!» **(Бурныя апладысменты).**

Ад імені Паўнамоцнай Дэлегацыі Народнага сейма Літвы перадаю дэкларацыю. **(Працяглыя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю. Усе ўстаюць).** Гэта дэкларацыя з'яўляецца ўвасабленнем лепшых надзей і спадзяванняў працоўнага народа Літвы і выражае яго непахісную волю да стварэння новага, шчаслівага жыцця ў дружнай сям'і народаў вялікага Совецкага Саюза.

Пераходзячы да канкрэтных задач стварэння Совецкай Літвы, Народны сейм сваім гістарычным рашэннем аб зямельным пытанні аб'явіў усю зямлю Літвы з яе нетрамі, усе лясы і воды народным здабыткам, г. зн. дзяржаўнай уласнасцю. Народны сейм прыняў за прадзельную норму для сялянскіх гаспадарак 30 гектараў, канчаткова ліквідуючы гэтым памешчыцкае землеўладанне. Лішкі зямельнай плошчы звыш гэтай нормы будуць перададзены ў дзяржаўны зямельны фонд для аказання дапамогі беззямельным і малазямельным сялянам у абзавядзенні зямлёй.

Народны сейм прыняў рашэнні аб зняцці з сялян усіх выкупных плацяжоў, нядоімак і штрафаў, накладзеных у адміністратыўным парадку, а таксама аб аблягчэнні падатковага цяжару і даўгавых абавязацельстваў.

Прынята таксама рашэнне аб нацыяналізацыі банкаў і буйнай прамысловасці.

[illegible]

Няхай жыве вызвалены народ Літоўскай Совецкай Сацыялістычнай Рэспублікі! (Апладысменты).

Няхай жыве Саюз Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік! (Апладысменты).

Няхай жыве Ўрад СССР і яго глава Вячаслаў Міхайлавіч Молатаў! (Бурныя працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць).

Няхай жыве Ўсесаюзная Камуністычная Партыя (большавікоў)! (Бурныя апладысменты).

Няхай жыве мудры правадыр, настаўнік і друг працоўных чалавецтва [illegible] вялікі Сталін! (Гром апладысментаў. Бурная авацыя ў чэсць таварыша Сталіна. Усе ўстаюць. Воклічы «ура»).

Вялікі тэарэтык і правадыр пралетарыята

(Да 45-годдзя з дня смерці Ф. Энгельса)

У гэтым годзе мінае 45 год з дня смерці Энгельса і 120 год з дня яго нараджэння (Энгельс нарадзіўся 28 лістапада 1820 г. і памёр 5 жніўня 1895 г).

Радзіма Энгельса—гор. Бармен, у Германіі, у Рэйнскай вобласці. Ужо ў школьныя годы Энгельса была відна яго незвычайная прыродная дараваітасць і давалі знаць аб сабе выдатныя рысы яго характара. У выданым Энгельсу выпускным пасведчанні аб заканчэнні вышэйшага класа Эльберфельдскай гімназіі адзначана, што ён «...звяртаў на сябе ўвагу сваіх настаўнікаў скромнасцю, шчырасцю і сардэчнасцю, і, пры добрых здольнасцях, выявіў пахвальнае імкненне атрымаць як можна больш абшырную навуковую асвету...» (К. Маркс і Ф. Энгельс, Зб. тв., т. II, стар. 438).

Сваё палітычнае жыццё Энгельс пачаў у радах радыкальна настроенай нямецкай інтэлігенцыі, зблізіўшыся спачатку з літаратурнай групай «Маладая Германія», а затым з гуртком маладых гегельянцаў, у якім прымаў удзел і Маркс. Пасля адбыцця ваеннай службы Энгельс паехаў у Англію, у Манчэстэр. Ён зблізіўся тут з рабочымі, вывучыў іх жыццё, і з таго часу ўся сіла яго ўсёабнімаючага розуму і рэвалюцыйнай мужнасці была прысвечана інтарэсам рабочага класа.

Энгельс першы прышоў да мыслі аб тым, што пралетарыят з'яўляецца тым грамадскім класам, які заклікан разбурыць стары свет—свет эксплаатацыі і прыгнёту і пабудаваць новы свет—свет комунізма. «Энгельс першы сказаў,—падкрэслівае Ленін,—што пралетарыят не толькі пакутуючы клас; што іменна тое ганебнае эканамічнае становішча, у якім знаходзіцца пралетарыят, нястрымна штурхае яго ўперад і прымушае змагацца за сваё канчатковае вызваленне. А змагаючыйся пралетарыят сам дапаможа сабе» (Ленін, Зб. тв., т. I, стар. 412). Гэтая вера ў сілы рабочага класа, у яго гістарычнае прызванне заклала асновы дружбы Энгельса і Маркса, аб якой Ленін сказаў, што яна пераўзыходзіць «усе самыя чуллівыя сказанні старажытных аб чалавечнай дружбе» (Ленін, Зб. тв., т. I, стар. 414).

Энгельс, як і Маркс, прысвяціў сваё жыццё ўсебаковаму высвятленню таго, што можа і што павінен зрабіць пралетарыят, каб вызваліць сябе і ўсіх працоўных ад капіталістычнага рабства. Разам з Марксам Энгельс працаваў над аб'яднаннем сіл рабочага класа, над стварэннем яго баявой згуртаванай арганізацыі.

У вялікім саюзе Энгельса і Маркса Энгельс з'яўляўся самастойным мысліцелем, унёсшым у марксізм гіганцкі ўклад. Яшчэ да таго як пачалася іх сумесная дзейнасць, Энгельс напісаў работу «Нарысы крытыкі палітычнай эканоміі», якую Маркс назваў «геніяльным накідам». І для такой ацэнкі Маркс меў усе падставы, бо ўжо ў гэтай рабоце Энгельс «з пункту гледжання сацыялізма разглядзеў асноўныя з'явы сучаснага эканамічнага парадку, як неабходныя вынікі панавання прыватнай уласнасці» (Ленін, Зб. тв., т. I. стар. 413). А ў хуткім часе пасля гэтай работы Энгельс напісаў сваю вядомую кнігу «Становішча рабочага класа ў Англіі», якую Ленін называе адным з лепшых твораў у сусветнай сацыялістычнай літаратуры.

Энгельс у сааўтарстве з Марксам стварыў рад буйнейшых твораў. Першым рэзультатам іх сумеснай працы быў вядомы твор «Святое сямейства». Рэзультатам сумеснай працы Маркса і Энгельса быў і другі буйнейшы іх твор—«Нямецкая ідэалогія». Працы Энгельса і Маркса зліты ў адно ў іх самым слаўным тварэнні «Маніфест комуністычнай партыі», які з'яўляецца, па яркаму выражэнню таварыша Сталіна, «песняю песняў марксізма». Чарнавы накід «Маніфеста» быў складзен Энгельсам. У пісьме ад 24 лістапада 1847 г. Энгельс паведамляў Маркса аб змесце накіда.

«Гэта, — указвае Ленін. — гістарычнае пісьмо Энгельса аб першым накідзе твора, які абышоў увесь свет і які да гэтага часу верны ва ўсім асноўным, жывы і злабадзённы, як быццам ён пісаўся ўчора, паказвае нагляднa, што імёны Маркса і Энгельса справядліва ставяць радам, як імёны асновапаложнікаў сучаснага сацыялізма» (Ленін, Зб. тв., т. XVII, стар. 34).

Энгельс унёс найкаштоўнейшы ўклад у распрацоўку эканамічнага вучэння, складаючага галоўны змест марксізма. Энгельс аказаў Марксу велізарную дапамогу ў стварэнні «Капітала», першы том якога вышаў пры жыцці Маркса. А пасля смерці Маркса Энгельс апрацаваў і выдаў II і III тамы «Капітала», якія Маркс не паспеў закончыць пры сваім жыцці.

Асабліва многа зрабіў Энгельс у распрацоўцы светапогляду марксісцкай партыі. На геніяльных творах Энгельса «Людвіг Фейербах», «Анты-Дзюрынг» выхоўваліся і выхоўваюцца не адно пакаленне марксістаў. Гэтыя творы, як і «Дыялектыка прыроды», заўсёды будуць адыгрываць ролю асновы ў выпрацоўцы ў людзей навуковага светапогляду.

Велізарнае ідэйнае багацце Энгельс стварыў у галіне тэорыі навуковага сацыялізма. Яго бліскучыя старонкі ў «Анты-Дзюрынгу», якія датычаць пытанняў сацыялізма, шматлікія плённыя мыслі аб сацыялізме, якія сустракаюцца ў іншых яго творах, напрыклад, у «Паходжанні сям'і, прыватнай уласнасці і дзяржавы» і ў пісьмах, прадстаўляюць жывейшую цікавасць для працоўных усіх краін і асабліва для людзей нашай краіны, якія з'яўляюцца актыўнымі будаўнікамі комуністычнага грамадства.

Энгельсу, як і Марксу, як Леніну і Сталіну, рабочы клас, яго партыя абавязаны разуменнем сваіх задач, веданнем шляхоў сваёй барацьбы, умоў і сродкаў перамогі. Усім сваім жыццём і выдатнай дзейнасцю Энгельс вучыць, якім павінен быць актыўны работнік партыі, якія якасці ён павінен у сабе выхоўваць і развіваць.

Адною з выдатных рысаў Энгельса, уласцівай таксама Марксу, Леніну, Сталіну і складаючай наогул асаблівасць правадыроў пралетарыята, з'яўляецца спалучэнне сілы мышлення і практычна рэвалюцыйнага дзеяння. Энгельс не быў кабінетным вучоным, ён уваходзіў ва ўсе стораны рэвалюцыйнай практыкі, ажыццяўляў гіганцкую работу ў галіне прапаганды, арганізацыі, кіраўніцтва рэвалюцыйнай барацьбой аж да асабістага ўдзелу ва ўзброеным народным паўстанні ў час рэвалюцыі 1848 г., калі ён у трох бітвах змагаўся за свабоду.

І пры ўсіх сваіх абшырнейшых і найглыбейшых пазнаннях, пры ўсёй сваёй складанейшай і шматбаковай рэвалюцыйна-практычнай дзейнасці Энгельс няўтомна ішоў усё далей і глыбей у накапліванні рознабаковых ведаў. «Калі бліжэй знаёмішся з велізарнай і разнастайнай эрудыцыяй Энгельса і пры гэтым успамінаеш яго кіпучае дзейнае жыццё,—піша Лафарг,—тады мімаволі здзіўляешся таму, як Энгельсу, які ніколі не быў кабінетным вучоным, удалося накапіць такое мноства пазнанняў» (П. Лафарг, «Аб К. Марксе і Ф. Энгельсе», Партвыдат, 1936 г.)

Вядома, напрыклад, што Энгельс з запалам аддаўся вывучэнню ваеннай справы і быў такім буйным яе знатаком, што даваў надзвычайныя ваенныя прагнозы, якія поўнасцю апраўдаліся ў жыцці. Энгельсу належыць распрацоўка пытанняў узброенага паўстання, якім ён удзяліў спецыяльныя старонкі ў сваёй рабоце «Рэвалюцыя і контррэвалюцыя ў Германіі». Энгельс вучыў рэвалюцыйных рабочых, што паўстанне ёсць майстэрства і фармуліраваў важнейшыя правілы паўстання. Вядома, што на высунутыя Энгельсам палажэнні апіраліся Ленін і Сталін, калі яны арганізавалі ўзброенае паўстанне ў кастрычніку 1917 года і прывялі рабочы клас Расіі да перамогі Вялікай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Інтарэс Энгельса да ваенных пытанняў не быў простым праяўленнем цікаўнасці. Геніяльнае прадбачанне гістарычнага руху прыцягвала ўвагу Энгельса да гэтых пытанняў.

«Энгельс быў зусім праў, — піша Ленін, — калі ў сваім пісьме да Каўцкага ад 12 верасня 1882 года прама прызнаваў магчымасць «абарончых войн» ужо перамогшага сацыялізма. Ён меў на ўвазе іменна абарону перамогшага пралетарыята супроць буржуазіі іншых краін» (Ленін, Зб. тв., т. XIX, стар. 325).

Энгельс, які разам з Марксам адкрыў гістарычны матэрыялізм, усебакова высвятліў узаемасувязь і ўзаемадзеянне розных старон грамадскага развіцця і ў канчатковым выніку іх залежнасць ад эканамічных умоў жыцця. Прымяніўшы гістарычны матэрыялізм да вывучэння ваеннай гісторыі і ваеннай справы, Энгельс прышоў да наступнага вываду: «Нішто не залежыць да такой ступені ад эканамічных умоў, як іменна армія і флот. Узбраенне, састаў, арганізацыя, тактыка і стратэгія знаходзяцца ў прамой залежнасці ад данай ступені развіцця вытворчасці і сродкаў зносін». Энгельс указвае далей, што «перамога той ці іншай сілы залежыць ад вытворчасці зброі, а гэта апошняе, у сваю чаргу, ад вытворчасці наогул, значыць, ад «эканамічнай магутнасці», ад становішча народнай гаспадаркі, ад матэрыяльных сродкаў, якія знаходзяцца ў распараджэнні сілы» (Энгельс, «Выбраныя ваенныя творы», т. I, стар. 5—6, Ваенвыдат, 1938 г.)

З гэтых геніяльных указанняў асновапаложніка марксізма і зыходзіла наша партыя, калі яна пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна ажыццяўляла курс на індустрыялізацыю краіны, крок за крокам стварала гаспадарчую магутнасць і на яе аснове ваенную магутнасць нашай краіны. Гэта ўказанне Энгельса мае для нас асаблівую актуальнасць цяпер, калі ў сувязі з пачаўшайся другой імперыялістычнай вайной, багатай на ўсякія нечаканасці, узрастае ваенная небяспека і для СССР.

З указання Энгельса аб тым, што нішто так не залежыць ад эканамічных умоў, як армія і флот, зыходзяць Зварот ВЦСПС і Ўказ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР аб пераходзе на васьмігадзінны рабочы дзень, на сямідзённы рабочы тыдзень і аб забароне самавольнага пакідання прадпрыемстваў. Гэты Ўказ накіраван на далейшае ўзмацненне эканамічнай магутнасці нашай краіны, неабходнай для таго, каб зрабіць Совецкі Саюз і ў ваенных адносінах яшчэ больш магутным, здольным сустрэць ва ўсеўзбраенні ўсякія выпрабаванні.

Рабочыя і ўсе працоўныя свету глыбока шануюць памяць свайго вялікага настаўніка Энгельса, які невідочна праддаўжае кіраваць іх барацьбой, геніяльныя тварэнні якога, як і тварэнні Маркса і Леніна, развіваемыя далей вялікім Сталіным, адыгрываюць ролю самай надзейнай зброі ў руках усіх свядомых барацьбітоў за комунізм.

Г. ГАК.

VII Сесія Вярхоўнага Савета СССР першага склікання

Сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей 3 жніўня 1940 года

Прамова дэпутата П. К. Панамарэнка

Таварышы дэпутаты Вярхоўнага Савета! [illegible] заяву Паўнамоцнай Камісіі Народнага сейма Літоўскай рэспублікі [illegible] Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік [illegible]

[illegible]

Па даручэнню Урада Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік прапаную Вярхоўнаму Савету — задаволіць просьбу Сейма Літвы і прыняць Літоўскую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку ў Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік [illegible]

[illegible]

Слава правіцельству пракжам вызвалены з [illegible]

[illegible]

Таварышы дэпутаты! Урад і Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, а таксама Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі [illegible]

[illegible] Сацыялістычных Рэспублік пастанаўляе:

1. Задаволіць просьбу Сейма Літвы і прыняць Літоўскую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку ў Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік у якасці раўнапраўнай Саюзнай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

2. Прызнаць прапанову Савета Беларускай ССР аб перадачы ў састаў Саюзнай Літоўскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Свянцянскага раёна і часткі тэрыторыі з пераважаючым літоўскім насельніцтвам Відзаўскага, Гадуцішкаўскага, Астравецкага, Воранаўскага, Радуньскага раёнаў Беларускай ССР.

3. Прасіць Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і Вярхоўны Савет Саюзнай Літоўскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі ўнесці на разгляд Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік [illegible]

4. Правесці, у адпаведнасці з арт. арт. 34 і 35 Канстытуцыі (Асноўнага Закона) СССР, выбары дэпутатаў у Вярхоўны Савет СССР ад Саюзнай Літоўскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

5. Даручыць Прэзідыуму Вярхоўнага Савета СССР прызначыць дзень выбараў».

[illegible]

Няхай жыве Савецкая Літва! (Усе ўстаюць. Працяглыя апладысменты).

Няхай жыве вялікая, непарушная сталінская дружба народаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік! (Усе ўстаюць. Працяглыя апладысменты).

Няхай жыве магутная партыя Леніна—Сталіна! (Усе ўстаюць, бурныя, працяглыя апладысменты).

Няхай жыве наш вялікі правадыр, настаўнік і друг — вялікі Сталін! (Бурныя апладысменты, якія пераходзяць у авацыю. Усе ўстаюць. Прывітальныя крыкі на мовах народаў СССР у гонар таварыша Сталіна).

Паўнамоцныя дэлегацыі Літвы, Латвіі і Эстоніі ў Вялікім тэатры

[illegible] ныя дэлегацыі Літвы, Латвіі і Эстоніі. Ім ужо прыходзілася бачыць майстэрства і высокую культуру актораў гэтага буйнейшага савецкага тэатра. На канцэртах у Рыге, Каунасе, Таліне савецкія артысты дэманстравалі сваё майстэрства, усюды сустракаючы радасны прыём. Цяпер пасланцы народа Літвы, Латвіі і Эстоніі [illegible] дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР, частка дэлегатаў Латвіі, Літвы, Эстоніі. Опера, якой дырыжыраваў народны артыст СССР С. А. Самасуд, прайшла з вялікім уздымам. Асабліва вялікі патрыятычны ўздым выклікаў сярод гледачоў фінал оперы, паказваючы тарджаство рускага народа, перамогшага сваіх ворагаў.

СІЛА, МУЖНАСЦЬ, ХАРАСТВО

УСЕБЕЛАРУСКІ ПАРАД ФІЗКУЛЬТУРНІКАЎ НА ПЛОШЧЫ ІМЕНІ ЛЕНІНА

Горад прачнуўся ў радасных песнях. Групамі, парамі, у адзіночку ішлі маладыя, загарэлыя, здаровыя юнакі і дзяўчаты ў майках, саколках, трусіках, нацыянальных касцюмах. Гэта — удзельнікі парада.

Раніца абяцала прыгожы сонечны дзень. І сапраўды, дзень выдаўся на славу. Здавалася, сонца таксама рыхтавалася да парада маладосці і выйшла разам з фізкультурнікамі ва ўсёй цеплыні сваіх праменняў і ва ўсёй яркасці свайго ззяння.

На вуліцах нясліся песні...

Плошча імені Леніна. Яна выглядае свежай, прыбранай, маладой, ззяючай. Многа кветак і зелені. Вялікі партрэт таварыша Сталіна акаймлён беларускім арнаментам. Лозунг у кветках: «Няхай жыве лепшы друг фізкультурнікаў таварыш Сталін!». Тут-жа партрэты членаў Палітбюро.

Вецер калыша чырвоныя сцягі, якія пераліваюцца нібы марскія хвалі...

На ўрадавай трыбуне — сакратары ЦК КП(б)Б тт. Грэкава, Малін, Байкачоў, старшыня Соўнаркома БССР тав. Былінскі, сакратар Мінскага абкома КП(б)Б тав. Матвееў, корпусны камісар тав. Фамініх, дывізійны камісар тав. Смакачоў, загадчык оргінструктарскім аддзелам ЦК КП(б)Б тав. Эйдзінаў, намеснік старшыні Соўнаркома БССР тав. Захараў, народныя камісары.

На трыбунах — знатныя людзі сталіцы рэспублікі: стаханаўцы мінскіх прадпрыемстваў, вучоныя, пісьменнікі, артысты.

12 гадзін дня.

Раздаецца каманда — «смірна!» Сакратар ЦК ЛКСМБ тав. Каралёў і нам. старшыні Камітэта па справах фізкультуры і спорта пры Соўнаркоме БССР тав. Тайц на машыне аб'язджаюць рады фізкультурнікаў. Камандуючы парадам палкоўнік Пузікаў дакладвае аб гатоўнасці да парада.

Пасля аб'езду калон тт. Каралёў і Тайц падымаюцца на трыбуну. Тав. Каралёў звяртаецца да ўдзельнікаў парада з прывітальнай прамовай. Ён гаворыць аб савецкіх фізкультурніках — слаўных патрыётах нашай сацыялістычнай радзімы, аб лепшым другу фізкультурнікаў тав. Сталіне, аб гатоўнасці савецкай моладзі да працы і абароны.

Парад адкрываюць дзеці. Шчаслівыя савецкія дзеці. У руках — кветкі. На тварах — радасныя ўсмешкі. Яны нясуць лозунг, які выражае іх пачуцці: «Дзякуй таварышу Сталіну за шчаслівае дзяцінства».

Дзеці нясуць партрэт таварыша Сталіна і партрэты членаў Палітбюро. Плошча адразуператварылася. Вырас квітнеючы сад. Багацце кветак сімвалізіруе цвіценне нашага жыцця, цвіценне маладосці.

Дзеці быстра кружацца ў віхоры танца. Колькі вясёласці, іскрыстага смеху!

Бурнымі, поўнага захаплення апладысментамі праважае плошча савецкіх школьнікаў — удзельнікаў парада.

Ідуць студэнты ордэнаноснага інстытута фізкультуры БССР. Стройныя, загарэлыя, прыгожыя. У нацыянальных касцюмах, адчаканьваючы кожны крок, яны праходзяць па плошчы. Глядзіш на іх, і здаецца — гэта ідзе сама маладосць, вечная, неўвядальная маладосць краіны, маладосць новага свету, свету комунізма.

— Прывітанне лепшаму другу фізкультурнікаў таварышу Сталіну!

На плошчу ўступаюць дэлегацыі дзесяці абласцей нашай рэспублікі.

У мінулагоднім фізкультурным парадзе прымалі ўдзел дэлегацыі пяці абласцей. Рэспубліка наша вырасла. Расце савецкая сям'я. І пасланцы вызваленага народа прышлі сюды на плошчу імені Леніна прадэманстрыраваць сваю любоў, сваю адданасць вялікай партыі большэвікоў, мудраму і дарагому правадыру таварышу Сталіну.

Ідуць фізкультурнікі Беластока. Яны спяваюць радасную песню. Гэта — песня аб шчасці.

Брэсцкая дэлегацыя. Сцяг нясе майстар спорта СССР чэмпіён БССР па штанзе тав. Наумаў. У калоне — майстар спорта СССР веласіпедыст тав. Малец.

Следам ідуць дэлегацыі фізкультурнікаў Гомельскай, Баранавіцкай, Мінскай і іншых абласцей рэспублікі. Калоны прыгожа аформлены.

Многа кветак, многа радасных усмешак і суровай мужнасці...

На плошчу ўступаюць фізкультурнікі— байцы Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. Іх стройныя рады, цвёрды чаканны крок, загарэлыя мускулістыя целы выклікаюць усеагульнае захапленне.

Ідуць члены спартыўнага таварыства «Дынама». Яны нясуць вялікую скульптуру таварыша Сталіна, вакол якой многа кветак.

З вінтоўкамі наперавес праходзяць дынамаўцы ля трыбуны. А за імі ідуць дзяўчаты-спартсменкі з букетамі кветак у руках.

Кветкі і вінтоўкі. Гэта не выпадковае суседства. Кветкі выражаюць хараство і радасць жыцця савецкага народа. Вінтоўкі з'яўляюцца грозным перасцярогай ворагам нашай радзімы. Яны — залог таго, што наша жыццё моцна ахоўваецца ўсёй магутнасцю савецкай зброі.

Гранатамётчыкі, футбалісты, плаўцы, пагранічнікі з сабакамі.

На плошчы раптоўна вырастае густы сасняк. Стаіць пагранічны слуп. Крадучыся, прыгінаючыся да зямлі паўзе чалавек. Вачыма, поўнымі нянавісці і страху, азіраецца ён па баках. Бягуць пагранічнікі. З імі сабака, які бяжыць па слядах парушальніка граніцы і насцігае яго.

Пільна вока савецкіх пагранічнікаў. Ні аднаму ворагу не хадзіць па свяшчэннай савецкай зямлі. Гэта — тэма інсцэніроўкі «Выпадак на граніцы», якую бліскуча паказалі пагранічнікі-дынамаўцы.

На плошчы паяўляецца танк. Вакол яго байцы з вінтоўкамі.

— За радзіму! За Сталіна! За комунізм!

З гэтымі лозунгамі воіны комунізма ідуць у наступленне на ворага на полі бітвы. З гэтымі лозунгамі савецкі народ атрымлівае перамогі на фронце будаўніцтва комунізма.

Члены спартыўнага таварыства «Маланка» нясуць вялікую кнігу. У гэтай кнізе запісана тое, што заваявана, дасягнута савецкім народам. У гэтай кнізе — вялікая мудрасць генія чалавецтва таварыша Сталіна, надзеі і спадзяванні працоўных усяго свету. Гэта — Сталінская Канстытуцыя.

Нясуцца воклічы ў чэсць Малдаўскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, у чэсць вызваленых народаў Літвы, Латвіі, Эстоніі.

На плошчу ўступаюць члены спартыўнага таварыства «Спартак». Яны ідуць з вінтоўкамі наперавес.

Савецкі народ добра памятае словы таварыша Сталіна аб неабходнасці быць заўсёды ў мабілізацыйнай гатоўнасці.

Маршыруюць фізкультурнікі спартыўных таварыстваў «КІМ», «Праўда», «Буравеснік», «Харчавік» і іншых.

У камбінезонах, несучы мадэлі самалётаў, ідуць пілоты і вучлёты мінскага аэраклуба.

Апошнімі праносяцца па плошчы матацыклісты.

Ва ўсебеларускім парадзе фізкультурнікаў прыняла ўдзел 16 тысяч чалавек. Гэта была дэманстрацыя маладосці, сілы, мужнасці і хараства. Дэманстрацыя гатоўнасці савецкага народа да працы і абароны. Дэманстрацыя любві і адданасці вялікаму Сталіну.

С. КУНЯЎСКІ,
Л. ГОРФІНКЕЛЬ.

Да 15-годдзя з дня смерці Г. Катоўскага

ЛЕГЕНДАРНЫ ГЕРОЙ

Плещет крыжень сизокрылый
Над водой днестровской,
Ходит слава над могилой,
Где лежит Котовский...

Эдуард Багрицкий.

[illegible] Совецкай Малдавіі, недалёка ад Дняс[illegible], ля шырокай чыгуначнай калеі на [illegible]су і Кіеў—магіла Катоўскага. Яго імя [illegible]яна легендамі і славай. Народ склаў [illegible]ім песні. У Совецкай краіне наўрад ці [illegible]йдзецца куток, дзе-б не чулі аб Катоў[illegible].

[illegible]атоўскі быў сапраўдным народным [illegible]оем. «Адважнейшы сярод скромных на[illegible]х камандзіраў і скрамнейшы сярод ад[illegible]ных,—такім помню я тав. Катоўска[illegible],—пісаў аб ім таварыш Сталін.

[illegible]юбімец народных мас, бясстрашны [illegible]ц супроць прыгнятальнікаў і экспла[illegible]тараў, беззаветна адданы большэвіцкай [illegible]тыі, Катоўскі увайшоў у гісторыю ба[illegible]цьбы за соцыялізм, як адзін з самых [illegible]атных герояў—воінаў пролетарскай [illegible]олюцыі.

Радзіма Катоўскага—Бесарабія. З юных [illegible] ён аддаў усе сілы барацьбе за вызва[illegible]нне народа. Шаснаццаці год Катоўскі [illegible]паў у Кішынёўскую турму за спробы [illegible]ганізаваць забастоўку навучаючыхся [illegible]каразінскай сельскагаспадарчай школы. [illegible]лужба ў жорсткага памешчыка Спакоў[illegible]ага ўмацавала нянавісць Катоўскага да [illegible]ёту, эксплаатацыі, несправядлівасці. [illegible]амешчык ударыў яго арапнікам па тва[illegible], у адказ Катоўскі выкінуў памешчы[illegible] ў акно. Катоўскага за гэта пасадзілі [illegible] турму ў другі раз.

[illegible]а выхадзе на свабоду дзевятнаццаці[illegible]довы юнак арганізаваў партызанскую [illegible]ружыну. Дружына Катоўскага «актыўна[illegible] помсніка» быстра стала гразой беса[illegible]абскіх памешчыкаў. Катоўскі ў 1905 [illegible]одзе паліў памешчыцкія маёнткі, аслаба[illegible]ляў арыштаваных сялян, знішчаў пазы[illegible]совыя абавязацельствы бедняты, раздаваў [illegible]й памешчыцкія каштоўнасці.

У Катоўскага не было тады яшчэ яснага разумення шляхоў і сродкаў барацьбы за вызваленне народных мас. Але яму дапамагала яго рэволюцыйнае чуццё. «Я з першага моманта свайго свядомага жыцця, не маючы ніякага панацця аб большэвіках, меншавіках і наогул аб рэволюцыянерах, быў стыхійным комуністам, сваёй псіхікай, сваёй інтуіцыяй схватваючым сутнасць класавай барацьбы паміж працай і капіталам, паміж жорстка, бязлітасна эксплаатыруемым і жорстка, бязлітасна эксплаатыруючым»,—пісаў у сваёй аўтабіяграфіі Катоўскі.

За поімку Катоўскага была назначана буйная ўзнагарода. Але бясстрашша Катоўскага не ведала граніц. Сярод бела дня ён нечакана паяўляўся на галоўных вуліцах Кішынёва. Адно імя Катоўскага выклікала паніку сярод памешчыкаў. Яно стала самым папулярным і любімым сярод шырокіх сялянскіх мас.

У лютым 1906 г. Катоўскага арыштавалі ў трэці раз. Яго заперлі ў вядомую Кішынёўскую «чыгуначную» вежу. Катоўскі ўцёк адтуль, але з дапамогай здрадніка-эсэра зноў быў злоўлен і сасланы на катаргу ў далёкую Сібір. Катоўскі і адтуль уцёк, прайшоўшы па дзікай сібірскай тайзе пешшу сотні вёрст.

У годы імперыялістычнай вайны Катоўскі ў Бесарабіі. Ён збірае сваю баявую дружыну, з якой паяўляецца то ў адным, то ў другім месцы Бесарабіі, наводзячы жах на памешчыкаў, уваскрашаючы надзеі сялян на пазбаўленне ад векавых прыгнятальнікаў. Для поімкі Катоўскага царскія ўлады паставілі на ногі ўсё. Цяжка ранены Катоўскі быў арыштаван недалёка ад Кішынёва. Одэскі ваенна-акруговы суд прыгаварыў яго да смяротнага пакарання, замененага затым вечнай катаргай. Праз некалькі месяцаў лютаўская рэволюцыя 1917 года вызваліла Катоўскага з турмы.

Катоўскага адпраўляюць на румынскі фронт. Тут салдаты пасылаюць яго сваім дэлегатам у салдацкі камітэт, затым на армейскі з'езд, дзе ён быў выбран членам армейскага камітэта. Катоўскі адразу прымкнуў да большэвіцкай фракцыі. Ён выступае на мітынгах у казармах, на вуліцах. Кароткія, але выключна яркія, тэмпераментныя яго прамовы дзейнічаюць з вялікай сілай.

26 студзеня 1918 года румынскія войскі ўтургліся ў Бесарабію. Атрад Катоўскага апошнім пакінуў Кішынёў, прыкрываючы адыход за Днестр.

Вызваленне Бесарабіі ад гнёту румынскіх захватчыкаў стала з тых пор заветнай марай Катоўскага. Яго кавалерыйскі атрад з-за Днестра неаднаразова рабіў смелыя налёты на румынскіх захватчыкаў. Неўзабаве, аднак, арміі інтэрвентаў, петлюраўцаў, махноўцаў, белагвардзейцаў началі цясніць з Украіны чырвоныя часці. Цяжка хворы Катоўскі паехаў з адным з апошніх эшалонаў з Екацерынаслава.

У канцы сакавіка 1918 г. ён прыехаў у Маскву. Тут у некалькі тыдняў Катоўскі прайшоў курс палітычнай граматы, прачытаў вялікую колькасць работ класікаў марксізма-ленінізма, прагна назіраючы за жыццём совецкай сталіцы.

Узбагачоны новымі ведамі, Катоўскі вярнуўся на Украіну. Ён узяў на сябе выключна цяжкае, адказнае даручэнне— нанесці з падполля ўдар па інтэрвентах і белагвардзейцах у Одэсе. Падвяргаючыся тысячам небяспек, пастаянна рызыкуючы жыццём, Катоўскі стварыў у Одэсе падпольную баявую большэвіцкую дружыну. Ён захваціў одэскую контрразведку, разграміў яе памяшканне і ўнёс усе важнейшыя белагвардзейскія дакументы.

Летам 1919 года Катоўскі зноў ля берагоў Днестра. Совецкая ўлада даручыла яму сфарміраваць конны атрад Чырвонай Арміі і ахоўваць совецкі бераг ракі. У атрад Катоўскага сталі сцякацца яго старыя баявыя таварышы—бесарабскія партызаны, кішынёўскія рабочыя і сялянемалдаване—удзельнікі паўстання супроць румынскіх акупантаў. Конны атрад Катоўскага гераічна абараняў совецкі бераг Днестра ад румынскіх налётаў і адбіваўся ад насядаўшых на яго петлюраўцаў.

Партыя і Совецкая ўлада вылучылі легендарнага героя-самародка камандзірам 2 пяхотнай брыгады Чырвонай Арміі. Конны атрад Катоўскага ўліўся ў брыгаду. Паказваючы сапраўдныя цуды гераізма і вытрымкі, цвёрдасці, настойлівасці, праяўляючы прыроднае майстэрства выдатнага ваеннага стратэга, Катоўскі вадзіў сваю брыгаду ў безлічныя баі супроць утрая, упяцёра пераўзыходзячага па колькаснасці праціўніка і атрымліваў бліскучыя перамогі.

Неўзабаве атрады Катоўскага былі накіраваны на поўнач, на дапамогу асаджонаму Юдзенічам Петраграду, і зноў катоўцы пакрылі сябе неўвядальнай славай.

Ажыццяўляючы ленінска-сталінскія ўказанні, партыя стварала магутныя кавалерыйскія часці. 12 студзеня 1920 года быў падпісан загад аб фарміраванні кавалерыйскай брыгады Катоўскага. Сфарміраваўшы кавбрыгаду, Катоўскі павёў яе к Одэсе. Яна крышыла і граміла адборныя белагвардзейскія часці. 7 лютага 1920 года часці Катоўскага ўварваліся ў Одэсу. Камбрыг загадаў байцам замаскіраваць чырвонаармейскія звёздачкі і чырвоныя лентачкі, і белагвардзейцы прынялі чырвоных за адыходзячыя часці мамантаўцаў. Адступаўшыя дзянікінскія афіцэры даверліва ўскаквалі на павозкі катоўскай брыгады. Толькі за горадам, дзе брыгада выстраілася пасля свайго пераможнага марша праз Одэсу, зразумелі дзянікінскія афіцэры, у чые рукі яны папалі. Кавалерыйская брыгада Катоўскага праследвала адступаючыя часці белых да самага Днестра.

Вясной 1920 года супроць совецкай краіны выступілі белапалякі. Пілсудскі, заключыўшы тайнае пагадненне з Петлюрай, рушыў польскія дывізіі на Украіну, захваціў Жытомір, а затым Кіеў. Таварыш Сталін, пасланы Леніным на Украіну, распрацаваў план прарыву польскага фронта Чырвонай конніцай. Супроць палякаў ішла гістарычным тысячавёрстным пераходам першая конная на чале з Варашылавым і Будзённым. У пачатку чэрвеня Чырвоная Армія па загаду Сталіна нанесла сакрушальны ўдар па белапалякax. Польскі фронт быў прарван. Армія Пілсудскага пачала адкатвацца назад. Велізарную ролю ў гэтых слаўных баях адыграў Катоўскі і кіруемыя ім часці. Таварыш Сталін пісаў аб Катоўскім: «Я асабліва добра помню яго на польскім фронце ў 1920 годзе, калі Будзённы прарываўся да Жытоміра ў тылу польскай арміі, а Катоўскі вёў сваю кавбрыгаду на адчайна смелыя налёты на кіеўскую армію палякаў. Ён быў гразой палякаў, бо ён умеў «крышыць» іх, як ніхто, як гаварылі тады чырвонаармейцы». На польскім фронце ў разгар баёў Катоўскі ўступіў у члены большэвіцкай партыі, з якой неразрыўна быў звязан яшчэ да Кастрычніцкай рэволюцыі.

З баямі прасоўваліся па Заходняй Украіне катоўцы. Громячы палякаў, яны дайшлі да ваколіц Львова. Але здрадніцкія дзеянні іуды Троцкага перашкодзілі ў 1920 годзе Чырвонай Арміі ўзяць Львоў.

Да самага канца грамадзянскай вайны Катоўскі і яго часці былі ў баях. Катоўскі ў канцы 1920 г. ліквідаваў астаткі петлюраўскіх банд на Украіне. Брыгада Катоўскага ў некалькі сот сабель разграміла і знішчыла цэлыя дывізіі ворагаў, налічваючыя ў сваіх радах тысячы бандытаў. У 1921 годзе Катоўскі ўдзельнічае ў ліквідацыі антонаўскіх банд, засеўшых у густых пушчах Тамбоўшчыны, а пазней—у ліквідацыі кулацкіх банд на Украіне.

За гераічныя подвігі ў грамадзянскай вайне Совецкі ўрад ўзнагародзіў Катоўскага трыма ордэнамі Чырвонага Сцяга і залатой пачотнай зброяй.

Катоўскі быў прыкладным большэвіком-кіраўніком, вопытнейшым ваенным арганізатарам і ўмелым камандзірам. Байцы і шырокія народныя масы, ведаўшыя Катоўскага, беззаветна любілі яго.

Асабліва горача любілі Катоўскага працоўныя Совецкай Малдавіі і Бесарабіі. Ён быў сапраўдным правадыром бесарабскага народа ў яго барацьбе за вызваленне. Часта прыязджаў Катоўскі да берага Днестра і доўга глядзеў па той бок граніцы. Там была яго радзіма, змардаваная і распятая акупантамі. Вызваленне Бесарабіі, устанаўленне ў ёй Совецкай улады было марай усяго жыцця Катоўскага.

Ворагі соцыялізма, якія ненавідзелі і баяліся Катоўскага, як агню, не раз падсылалі да яго забойцаў, але іх спробы доўга аставаліся беспаспяховымі. 6 жніўня 1925 года ворагам удалося зрабіць сваю чорную справу. Катоўскі быў здрадніцка забіт наймітам замежнай разведкі і махноўска-петлюраўскіх бандытаў.

* *
*

У 1918 годзе, развітваючыся з роднай Бесарабіяй, захвачанай румынскімі баярамі, Катоўскі гаварыў:

— Бывай, зямля родная, дарагая, потам і слязамі амытая!

... Клянемся табе, што мы яшчэ вернемся, над Кішынёвам будзе развявацца чырвоны сцяг.

Прарочкія словы легендарнага героя цяпер збыліся. Днестр перастаў быць граніцай. Бесарабія стала совецкай. Новае, соцыялістычнае жыццё квітнее на радзіме Катоўскага.

Жыццё героя-большэвіка, яго выдатныя подвігі будуць вучыць мільёны гераізму, мужнасці, бясстрашшу, скромнасці і беззаветнай адданасці вялікай справе Леніна—Сталіна.

А. ПІЦЕРСКІ.

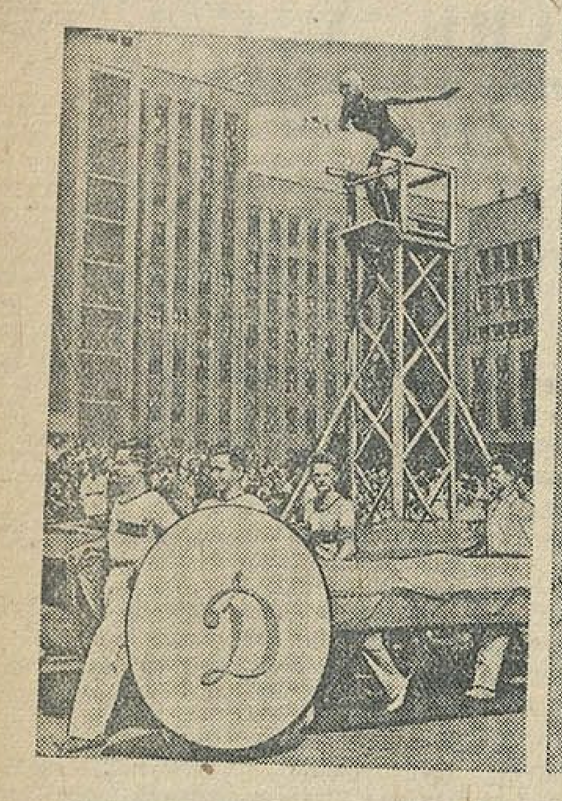
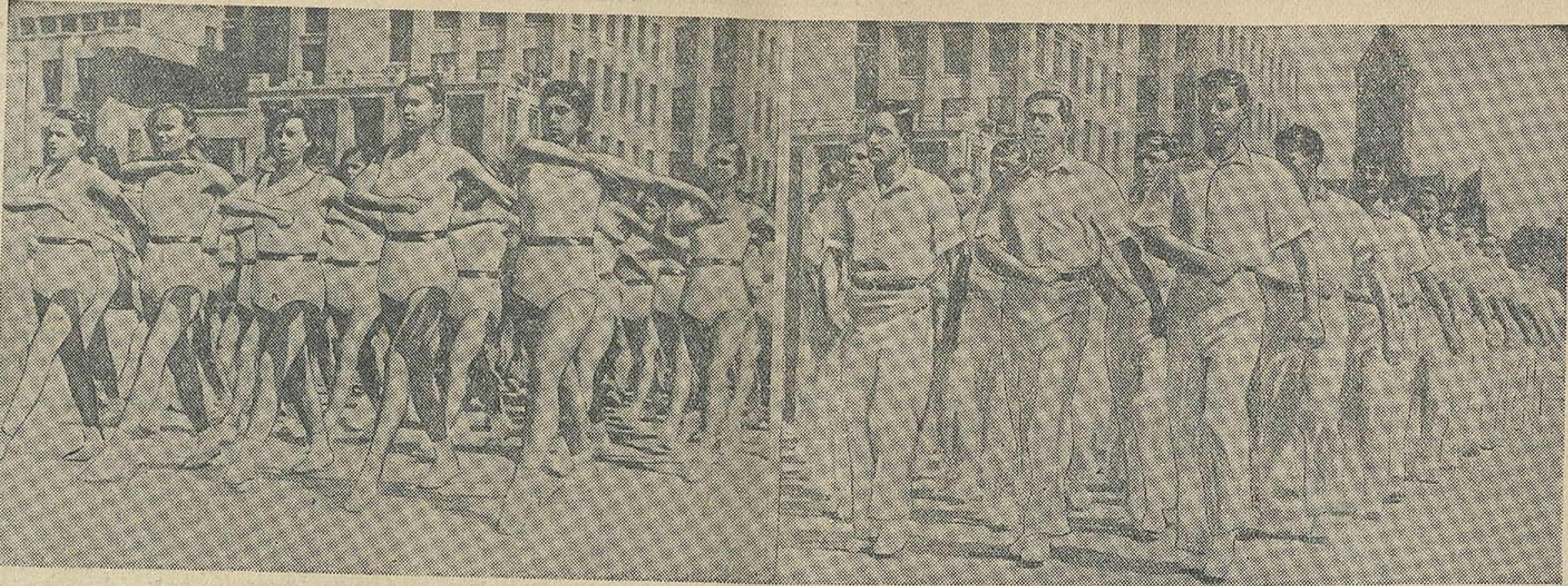
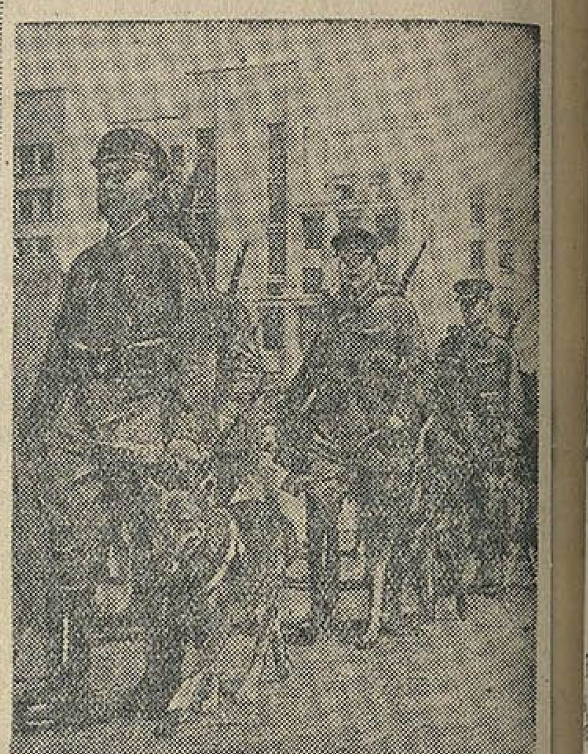

Усебеларускі парад фізкультурнікаў у Мінску. На здымку: злева і ў цэнтры калоны фізкультурнікаў праходзяць праз плошчу імені Леніна, справа — пагранічнікі з службовымі сабакамі на парадзе.

Фото Б. Вернера (фотахроніка БЕЛТА), Б. Дынкіна і І. Казловіча.

ВОДГУКІ ЗА ГРАНІЦАЙ НА ДАКЛАД ТАВ. В. М. МОЛАТАВА АБ ЗНЕШНЯЙ ПАЛІТЫЦЫ СОВЕЦКАГА САЮЗА НА VII СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

У ГЕРМАНІІ

У ІТАЛІІ

У КІТАІ

У ВЕНГРЫІ

У РУМЫНІІ

АНГЛА-ГЕРМАНСКАЯ ВАЙНА

ЛОНДАН, 4 жніўня. (ТАСС). Агенцтва Рэйтэр паведамляе, што ў ноч на 4 жніўня германскія самалёты скінулі бомбы над многімі гарадамі Уэльса, паўночна-ўсходняй Англіі, паўднёва-ўсходняй і паўднёва-заходняй Шатландыі. Налёты не нанеслі матэрыяльнай страты і не выклікалі чалавечых афяр.

Зводка германскага камандавання

Дзеянне англійскай авіяцыі

Зводка італьянскага камандавання

Перасоўванне англійскага флота

Юнайтэд Прэс аб тэрмінах германскага наступлення на Англію

СВЯТА ШЧАСЛІВАЙ ЮНАСЦІ

Скончыўся цудоўны парад на плошчы імені Леніна, і людскі паток накіраваўся на стадыён «Дынама» імені Кірава. Хутка запоўніліся ўсе трыбуны.

Было 17 гадзін 30 мінут, калі высока ў неба паплылі бадзёрыя гукі марша. Дзесьці ўдалечыні зачырванелі сцягі, і неўзабаве на авальную бегавую дарогу стадыёна вышлі стройныя калоны фізкультурнікаў — байцоў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. 1.000 чырвонаармейцаў маршыравалі ў радах. Захапляў іх чоткі крок, адзіны ўзмах тысяч загарэлых рук. Фізкультурнікі доблеснай Чырвонай Арміі адкрылі свята паказам фізічнай загартоўкі — інсцэніроўкай баявых эпізодаў. Са словамі: «За радзіму, за Сталіна, за камунізм — да бою гатовы» і баявой песняй яны заключылі сваё выступленне.

Толькі на некалькі мінут апусцела зялёнае поле стадыёна. І вось на ім адна за другой змяняліся карціны, поўныя яркіх фарбаў і захапляючага хараства. Выступалі дэлегацыі фізкультурнікаў усіх абласцей БССР.

«Гатоў да працы і абароны» — такая была тэма выступлення прадстаўнікоў Магілёўскай вобласці. Пастроіўшыся ў выглядзе літараў «ГТО», яны выконвалі практыкаванні з гранатамі. Юнакі і дзяўчаты імкліва паказвалі розныя віды спорта, а затым і народны беларускі танец «Мікіта». Раптам удзельнікі выступлення ляглі на зялёную траву, і гледачы выразна прачыталі слова — Сталін.

Вялікі поспех мела выступленне фізкультурнікаў Віцебшчыны на тэму: «За радзіму, за Сталіна». Уперадзе велізарная карціна, якая нагадвае слаўны горад Леніна. Разыгрываюцца эпізоды барацьбы з фінскай белагвардзейшчынай. Народ святкуе радасць перамогі над ворагам. На полі рассцілаецца вялікае белае палатно, на якім з цел фізкультурнікаў створан сілуэт і ясна вырысоўваецца вобраз любімага Сталіна.

З асаблівым задавальненнем сустрэлі гледачы выступленні фізкультурнікаў заходніх абласцей рэспублікі, паказаўшых, як пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі расцвітае жыццё на маладой совецкай зямлі.

Усеагульнае захапленне выклікалі брэсцкія фізкультурнікі, якія паказалі інсцэніроўку на тэму: «З'еднаная Беларусь». Многа выдумкі і майстэрства ўклалі яны ў сваё выступленне.

Прыгожы і адточаны былі іх пластычныя рухі, нагадваючыя работу машын. Перад гледачамі вырасла карціна вялікай народнай будоўлі — Днепра-Бугскага канала. Нібы бачыш перад сабой пераліва серабрыстых хваль. Прыгожае эфектнае відовішча выклікала бурныя апладысменты.

...На полі ля пагранічнага слупа пануе цішыня. На вяршыні знамянальнай аркі выдзяляецца надпіс: «Прывітанне працоўным Захада». Павольна нарастае гул магутнага совецкага танка. У нацыянальных беларускіх касцюмах людзі бягуць насустрач сваім вызваліцелям, абдымаюць чырвоных байцоў, нараджаецца поўная весялосці імклівая пляска «Лявоніха». Так фізкультурнікі Баранавіцкай вобласці пачалі сваё выступленне на тэму: «17 верасня 1939 года». Народ славіць шчаслівае жыццё пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі. На полі ўзнікае велізарная пяцікантовая звязда, складзеная з цел юнакоў і дзяўчат. Затым вырастае піраміда, з вышыні якой нясуцца словы любві і ўдзячнасці вялікаму і мудраму Сталіну.

Змястоўнае і яркае жыццё вызваленага народа. Гэта адлюстравала ў сваім выступленні дэлегацыя Беластоцкай вобласці. Фізкультурнікі паказалі інсцэніроўку на тэму «Совецкі Беласток — горад тэкстыля». У цэнтры — ткацкі станок. Паміж вальцаў разматваецца чырвонае палотнішча з надпісам: «Прывітанне лепшаму другу фізкультурнікаў вялікаму Сталіну». Група дзяўчат пад гукі вальса выконвае масавы фізкультурны танец. Усе 120 удзельнікаў паказа пабудавалі прыгожую піраміду-манумент «З'еднаны беларускі народ». З радаснай песняй беластоцкія фізкультурнікі пакідаюць стадыён.

Адна за другой выступаюць дэлегацыі абласцей, і цяжка сказаць, хто лепш выступіў у гэтым своеасаблівым спаборніцтве на майстэрства і прыгожасць. Многа цікавага паказалі працоўным сталіцы БССР фізкультурнікі Мінскай, Гомельскай, Вілейскай, Палескай, Пінскай абласцей.

На яркім фоне суцэльнай сцяны з кветак праходзіла выступленне дэлегацыі Мінскай вобласці на тэму: «Сталін — наш сцяг». Зарадка змянялася паточнымі рухамі, агнявой «Лявоніхай».

Шчаслівае жыццё вызваленага народа паказалі ў сваіх выступленнях фізкультурнікі Вілейскай і Пінскай абласцей.

Свята юнасці, сілы, прыгожасці і фізкультурнага майстэрства на стадыёне «Дынама» імені Кірава заключылі 300 фізкультурнікаў — удзельнікаў усесаюзнага парада на Краснай плошчы ў Маскве. Яны паўтарылі сваё выступленне на тэму: «З'еднаны беларускі народ пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі». Гэта было выдатным завяршэннем цудоўнага свята.

Н. ГРОЗАЎ,
І. МІНДЭЛЬ.

СВЯТКАВАННЕ ДНЯ ЧЫГУНАЧНІКА У БССР

Радасна адсвяткавалі чыгуначнікі і працоўныя Мінска Усесаюзны дзень чыгуначніка—4 жніўня. У Парку культуры і адпачынку імені Горкага была праведзена вялікая масоўка.

З самага рання парк запоўнілі чыгуначнікі Мінскага вузла і працоўныя сталіцы. Днём у Зялёным тэатры адбылося ўрачыстае пасяджэнне прадстаўнікоў партыйных, комсамольскіх і профсаюзных арганізацый чыгуначнага вузла. У парку было арганізавана масавае слуханне па радыё даклада Народнага Камісара Шляхоў Зносін тав. Л. М. Кагановіча ў Зялёным тэатры парка культуры і адпачынку ў Маскве.

Для ўдзельнікаў масоўкі быў наладжан канцэрт. Выступалі джаз-аркестр мінскага Дома Чырвонай Арміі імені К. Е. Варашылава, артысты Белдзяржэстрады і цырка.

***

ГОМЕЛЬ, 5 жніўня. (**Па тэлефону**). Яшчэ напярэдадні Сталінскага Дня чыгуначніка на ўсіх станцыях, дэпо, вагонных участках Беларускай чыгункі адбыліся ўрачыстыя вечары, на якіх былі падведзены вынікі работы транспарта за 5 год, прайшоўшых з дня прыёму чыгуначнікаў вялікім Сталіным і яго бліжэйшымі саратнікамі.

4 жніўня з раніцы ў парках і на стадыёнах чыгункі адбыліся масавыя народныя гулянні. Свята, як заўсёды, адкрыла шчаслівая совецкая дзетвара.

БРЭСТ, 5 жніўня. (**Спец. кар. «Звязды»**). Вялікімі вытворчымі дасягненнямі адзначылі чыгуначнікі брэсцкага вузла Сталінскі Дзень чыгуначніка. Машыністы Бабінаў і Шымкуноў ... паліва.

4 жніўня машыніст Аляксееў на паравозе серыі Э-723/14 правёў поезд вагой у 2.500 тон супроць нормы 1500 ...

4 жніўня ў гарадскім парку ... адбылося масавае гулянне працоўных горада, прысвечанае Дню чыгуначніка. Удзельнікі гуляння слухалі перадачу па радыё прамову народнага камісара шляхоў зносін Лазара Майсеевіча Кагановіча. Затым адбыўся паказ мастацкай самадзейнасці чыгуначнікаў ст. Брэст.

Выкананне плана торфзаводамі НАРКАМАТА МЯСЦОВАЙ ПАЛІЎНАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ БССР ЗА 4 ЖНІЎНЯ 1940 г. (у процантах)

Заводы	Сутачнае заданне
Асінторф	194,1
Чырвоны сцяг	72,5
Імені Орджонікідзе	119,0
Імені Дзяржына	117,0
Дукора	80,5
Радзіхава	43,3
Мікашэвічы	114,0
Балбасава	88,7
Зэмбіна	85,0
Свабода	75,2
Лунная	105,3
Татарка	67,0
Давыдаўка	103,7
Дубінец	54,0
Крэмянец	
«КІМ»	137,0
Новая Беларусь	88,0
Хвойны Масток	119,0
Тугаліца	
Усяго	91,1

Адказны рэдактар Т. С. ГАРБУНОЎ.

ДЗЯРЖЦЫРК (парк імені Горкага тэл. 22-725) НОВАЯ ПРАГРАМА

Кінотэатр «Чырвоная зорка» БАБЫ

Кінотэатр «РОДИНА» ЦІХІ ДОН

Кінотэатр «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ» ТАЙГА ЗАЛАТАЯ

Кінотэатр «СПАРТАК» «ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНАЯ»

Дзіцячы кінотэатр 1. ВЯСЁЛЫЯ АРТЫСТЫ 2. НОВАЯ ЛІТВА (кінонарыс).

АДКРЫЦЦЁ ГАСТРОЛЕЙ ДЗЯРЖАЎНАГА РУСКАГА ДРАМАТЫЧНАГА ТЭАТРА БССР «ЗАГОВОР»

ГОМЕЛЬСКІ ІНДУСТРЫЯЛЬНЫ ТЭХНІКУМ БУДАЎНІЧЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ аб'яўляе АСЕННІ НАБОР студэнтаў на першы курс

У АДДЗЕЛ АБ'ЯЎ ЗВАНІЦЕ ПА ТЭЛ. 21-360

ДА ВЕДАМА ПЛАЦЕЛЬШЧЫКАЎ АКЛАДНЫХ СТРАХАВЫХ ПЛАЦЯЖОЎ

ОРГАНЫ ДЗЯРЖСТРАХА ПРАВОДЗЯЦЬ УЧОТ АБ'ЕКТАЎ СТРАХАВАННЯ

ЗАКОНАМ УСТАНОЎЛЕНЫ НАСТУПНЫЯ ТЭРМІНЫ ЎПЛАТЫ СТРАХАВЫХ ПЛАЦЯЖОЎ

Уп. Галоўлітбела № Г—1560. Мінск, друкарня «Звязды», Савецкая, 49.